

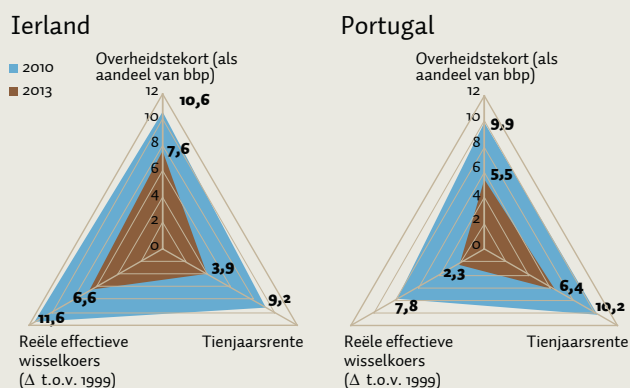
Macro-economische aanpassing in Ierland en Portugal

INTERNATIONAAL

Ierland en Portugal hebben om internationale financiële steun gevraagd toen hun toegang tot de kapitaalmarkt werd beperkt, zoals bleek uit oplopende renteniveaus. In ruil voor leningen uit de Europese noodfondsen en van het IMF hebben deze landen zich gecommitteerd aan een pakket aan hervormingen, gericht op het versterken van de economische structuur en het herstel van markttoegang. Ierland tekende in december 2010 voor een macro-economisch aanpassingsprogramma en Portugal in mei 2011. Elk kwartaal is door de EC, de ECB en het IMF (de Trojka) een voortgangsmisje uitgevoerd om de implementatie van het programma te beoordelen. Portugal heeft nu driekwart van het programma voltooid, Ierland is inmiddels toe aan het laatste voortgangsrapport en is bezig met de afronding van het programma. In de figuur is voor drie indicatoren in kaart gebracht welke voortgang is geboekt. Het blauwe vlak laat de waarden zien in 2010 en het rode vlak geeft de waarden op dit moment. Er is grote voortgang geboekt in het reduceren van het overheidstekort in procenten van het bbp; in Ierland is dit met 3 procent afgenomen en in Portugal met 4,4 procent. De rente die betaald wordt op tienjarige overheidsobligaties is in Ierland teruggelopen tot 3,9 procent en in Portugal tot 6,4 procent. Dit zijn renteniveaus die beide landen weer in staat stellen om langlopend papier uit te geven op de kapitaalmarkt. De reële effectieve wisselkoers (REER) is een maat om het internationale concurrentievermogen van de afzonderlijke lidstaten in een muntunie te bepalen. De figuur laat zien dat de REER van Ierland in 2010 met 11,6 procent was geapprecieerd ten opzichte van de start van de eurozone, voor Portugal was dit 7,8 procent. Sinds de start van

het programma is de REER van Ierland vervolgens met circa 5 procent verbeterd en van Portugal met circa 5,5 procent. De verbetering in de drie indicatoren creëert ruimte voor deze landen om zich nu met name te concentreren op hervormingen die het groeipotentieel van de economie vergroten. Hier zullen beide landen ook na de afronding van het programma mee door willen gaan. ■ **DANIËLLE DE JAGER** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Ierland en Portugal (waarden in procenten)

Bron: IMF Eleventh Review (Ierland); Eight and Ninth Reviews (Portugal)

Spaarrente blijft dalen

MONETAIR

Nederlandse huishoudens hebben ongeveer 280 miljard euro aan eenvoudig opneembaar spaargeld uitstaan bij Nederlandse banken. De spaarrente is sinds maart 2012 gestaag afgenomen. In februari 2012 ontvingen huishoudens op eenvoudig opneembaar spaargeld nog een rente van gemiddeld bijna 2,4 procent. In september 2013 was de rentevergoeding gedaald tot ongeveer 1,5 procent.

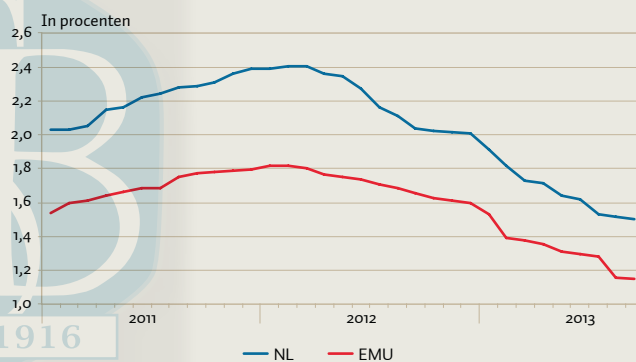
De vraag van banken naar middelen, het aanbod van spaargeld en de kosten van andere vormen van financiering (bijvoorbeeld via professionele partijen op de financiële markten) beïnvloeden de spaarrente.

De daling van de spaarrente over de afgelopen anderhalf jaar is veroorzaakt door een combinatie van deze factoren. Onder de huidige economische omstandigheden is de kredietverstrekking door banken vertraagd, waardoor banken minder middelen nodig hebben. Ondanks de recente afvlakking van de groei van het spaargeld, neemt het aanbod ervan nog steeds toe. Over de afgelopen anderhalf jaar hebben huishoudens netto ongeveer 15 miljard euro aan spaargeld op een eenvoudig opneembare spaarrekening gezet. Ten slotte is financiering op de financiële markten over dezelfde periode relatief goedkoper geworden.

Ook in de rest van het eurogebied is de spaarrente sinds maart 2012 dalende, maar minder snel dan in Nederland (figuur). Het verschil tussen de Nederlandse spaarrente en het EMU gemiddelde is hierdoor in de afgelopen anderhalf jaar met ongeveer 25 basispunten afgenomen. In onze buurlanden liggen de rentetarieven op eenvoudig opneembare spaartegoeden nog altijd beduidend onder het Nederlandse niveau van

1,50 procent. In Duitsland ontvangen huishoudens 0,89 procent rente op hun spaargeld. In België is de rente op gelijksoortige spaarrekeningen 0,63 procent. Deze verschillen worden onder meer veroorzaakt door verschillen in de structuur van de bankbalans en de wijze waarop banken zichzelf financieren voor hun kredietverlenende activiteiten. De Nederlandse banken maken - over het algemeen meer dan andere banken in het eurogebied - ook gebruik van marktfinanciering voor hun kredietverlening. ■ **WIM GOES**(DNB)

Gewogen gemiddelde rente op eenvoudig opneembaar spaargeld

Bron: DNB

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

Of geld gelukkig maakt

In Nederland is er op macroniveau geen direct verband tussen welvaart en welzijn waar te nemen voor de periode vanaf eind jaren negentig. Terwijl het reële inkomen door de jaren heen fluctueerde, mede onder invloed van het economische klimaat, bleef het aandeel gelukkigen redelijk stabiel. Kijken we evenwel naar subgroepen dan zien we wel een verband: mensen met een hoger inkomen zijn vaker gelukkig dan mensen die minder te besteden hebben.

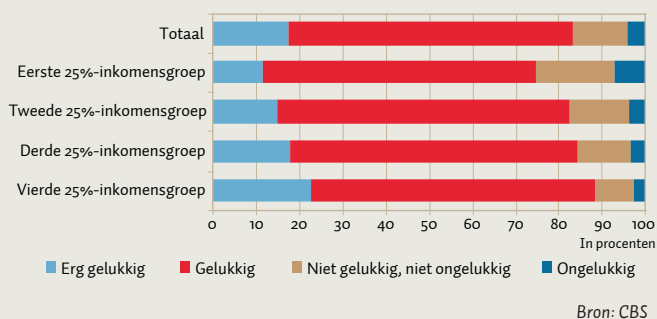
In de figuur is het verband tussen inkomen en geluk duidelijk zichtbaar. Waar nog geen 75 procent van de mensen in de laagste inkomensgroep (erg) gelukkig is, ligt dat aandeel bij personen in de hoogste inkomens-

groep op 88 procent. Mensen in de laagste inkomensgroep geven ook vaker dan gemiddeld aan gelukkig noch ongelukkig te zijn. Ook zijn zij met ruim 7 procent vaker ongelukkig dan mensen met hogere inkomens, aflopend van 4 procent in de tweede inkomensgroep tot ruim 2 procent bij de hoogste inkomens.

Behalve inkomen spelen ook gezondheid, sociale contacten en burgerlijke staat een rol bij de geluksgevoelens van mensen. In de onderlinge vergelijking weegt gezondheid verreweg het zwaarst en komt inkomen op de laatste, vierde plaats. Van de mensen die hun eigen gezondheid als minder dan goed beschouwen, is iets meer dan 60 procent gelukkig. Bij mensen met een goede of zeer goede gezondheid is dat 90 procent. Mensen die dagelijks of wekelijks contact hebben met familie, vrienden of burens zijn bijna drie keer zo vaak gelukkig als mensen met minder frequente contacten. Verder zijn gehuwden of samenwonenden met 87 procent aanzienlijk vaker gelukkig dan mensen die gescheiden zijn (66 procent). Indien rekening wordt gehouden met de verschillen in gezondheid, sociale contacten, burgerlijke staat en inkomen, zijn er tussen mannen en vrouwen en tussen mensen van verschillende herkomst geen verschillen in geluksgevoelens zichtbaar. Ook de rol van leeftijd is dan beperkt: jongeren en ouderen zijn dan een fractie vaker gelukkig dan mensen van middelbare leeftijd.

Resumerend kan gesteld worden dat geld gelukkig maakt, maar alleen tot op zekere hoogte; de gezondheid en de mate van ervaren sociale steun wegen zwaarder. ■ **LINDA MOONEN EN FERDY OTTEN (CBS)**

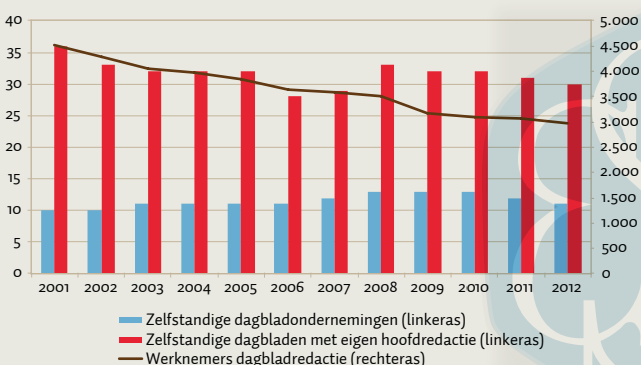
Mate van geluk naar hoogte van het inkomen, 2012

Krantennieuws

Het nieuwslandschap verandert momenteel in hoog tempo. Communicatietechnologie heeft het mogelijk gemaakt om de klassieke waardeketen met journalisten, redacties en publicatie op een vaststaand moment te omzeilen. Iedereen kan nu nieuws brengen en consumptie kan *on demand*. Digitalisering en verspreiding via internet ontbundelt kaal en onbewerkt nieuws – dat eigenlijk alleen wordt doorgegeven – van nieuws met duiding en achtergrond.

Aantal werkzame personen op dagbladniewsredacties neemt af¹

Het verdienmodel voor verrijkt nieuws lijkt onder druk te staan. En binnen die categorie hebben met name de kranten het zwaar. Zij hebben, mede door de opkomst van internet, moeite om advertentie-inkomsten aan te trekken. De oplage van Nederlandse landelijke dagbladen daalde met bijna een kwart tussen 2001 en 2011. De inkomsten uit advertenties zijn tussen 2001 en 2012 met 70 procent gedaald, zodat nog maar krap 30 procent van de totale omzet van dagbladen behaald wordt middels advertenties – in 2001 was dat nog meer dan de helft.

Een indicatie dat nieuwsproductie door kranten onder druk staat is dat sinds 2001 het aantal personen werkzaam op een dagbladredactie is afgenomen van ongeveer 4500 naar iets minder dan 3000 (figuur). Cijfers voor het aantal werkzame freelancejournalisten zijn niet beschikbaar. De figuur laat ook zien dat het aantal zelfstandige dagbladen met een eigen hoofdredactie in dezelfde periode is gedaald van 36 naar 30. In 1995 waren dit er 39. Lokale en regionale onderzoeksjournalistiek en verslaggeving worden door de kleinere afzetmarkt als eerste getroffen door de afnemende inkomsten. Het percentage inwoners dat in de woonplaats keuze heeft uit twee of meer regionale kranten is gedaald van ongeveer 30 procent in 2000 tot 16 procent in 2013.

Om met goed nieuws te eindigen: de consumptie van nieuws staat geenszins onder druk. Op een gemiddelde dag maken Nederlanders van ongeveer drie verschillende nieuwsmedia gebruik. Twee derde van de Nederlanders consumeert dagelijks nieuws, 89 procent van hen informeert zich wekelijks over het nieuws. ■ **BARBARA BAARMSA EN ROB VAN DER NOLL (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)**

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.